ਸਿਮਰਨ

ਭਾਗ–14

ਅਕਾਲ–ਪੁਰਖ ਪ੍ਰੇਮ ਸਰੂਪ ਹੈ, ਤਦੇ ਉਸ ਨੂੰ **ਪ੍ਰੇਮ–ਪੁਰਖ** ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਰਚੀ ਹੋਈ ਕਾਇਨਾਤ ਨਾਲ ਅਕਾਲ–ਪੁਰਖ ਦਾ ਅਤਿਅੰਤ ਪਿਆਰ ਹੈ। ਉਹ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰ ਸੰਭਾਲਦਾ, ਪਾਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਦਾ_ਭ–ਚਿੰਤਕ ਹੈ।

ਸਾਰਿ ਸਮਾਲੈ ਨਿਤਿ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲੈ ਪ੍ਰੇਮ ਸਹਿਤ ਗਲਿ ਲਾਵੈ॥ (ਪੰਨਾ–617)

ਪ੍ਰਭੁ ਮੇਰੋ ਇਤ ਉਤ ਸਦਾ ਸਹਾਈ॥ (ਪੰਨਾ–1213)

ਸਭ ਕੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸ੍ਰਬ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲਕ ਸਰਬ ਘਟਾ ਆਧਾਰਾ॥ (ਪੰਨਾ–1220)

ਅਸੀਂ ਜੀਵ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਅੰ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚ ਇਲਾਹੀ ਪ੍ਰੀਤ, ਪ੍ਰੇਮ, ਪਿਆਰ ਦੀ ਚਿਣਗ ਜਾਂ ਕਿਰਨ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੈ। ਪਰਮੇ ਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਥਾਹ **ਪਿਆਰ ਦੀ ਪੂਰਨਤਾ ਲਈ** ਇਹ ਸਾਰੀ ਰਚਨਾ ਰਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਇਲਾਹੀ ਪਿਆਰ ਦੀ ਚਿਣਗ ਰੱਖੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ **ਪਰਮੇ ਰ** ਆਪਣੀ ਅੰ **ਜੀਵਾਂ** ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰ ਸਕੇ ਤੇ ਉਸਦੀ ਅੰ ਆਪਣੀ **ਇਲਾਹੀ ਮਾਂ** ਦੇ ਇਲਾਹੀ ਪਿਆਰ ਦਾ ਜਵਾਬ (response) ਦੇ ਸਕੇ।

ਇਸ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ **ਦੈਵੀ–ਖਿੱਚ** ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ Divine gravity ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਰੇ– ਰੇ ਅੰਦਰ ਚੁ

ਅਕਾਲ–ਪੁਰਖ ਵੱਲ

ਤੇ

ਇਕ ਦੂਜੇ ਵੱਲ

ਇਹ ਇਲਾਹੀ ਪਿਆਰ ਦੀ ਖਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੈਵੀ–ਖਿੱਚ (cosmic attraction) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੂਰਜ, ਚੰਦਰਮਾ, ਧਰਤੀ ਤੇ ਗਣਤਾਰੇ ਵੀ ਇਕ–ਦੂਜੇ ਵੱਲ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਰਤਾ ਅਕਾਲ–ਪੁਰਖ ਵੱਲ ਸਦੀਵੀ **ਖਿੱਚ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ।**

ਇਸੇ ਦੈਵੀ ਖਿੱਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀਤ, ਪ੍ਰੇਮ, ਪਿਆਰ, ਨੇਹੁੰ ਆਦਿ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਇਸੇ ਨੂੰ ਹੀ **ਨਾਮ ਜਾਂ ਬਦ** ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਤਮਿਕ-ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਖਿੱਚ ਕਾਇਨਾਤ ਦੇ ਰੇ- ਰੇ **ਅੰਦਰ-ਗੁਝੇ ਕੁਦਰਤੀ ਅਸੂਲਾਂ, ਅਥਵਾ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ** ਕਾਇਨਾਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤੋਲ (balance) ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਸਾਰੀ ਕਾਇਨਾਤ ਜੁਗਾਂ-ਜੁਗਾਂਤਰਾ ਤੋਂ ਬੱਝੀ ਹੋਈ **ਇਲਾਹੀ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਵਾਨਗੀ ਵਿੱਚ** ਇਕਸਾਰ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜਦ ਕਦੇ ਇਸ **ਕੁਦਰਤੀ ਤੋਲ** (natural balance) ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਘਨ (disturbance) ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ **ਭੜਥੂ ਮੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ**, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚੁ ਭੁਚਾਲ, ਹੜ੍ਹ, ਤੂਫਾਨ, ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਆਦਿ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਸਾਡਾ ਹਉਮੈ-ਵੇੜ੍ਹਿਆ ਮਨ ਪਰਮੇ ਰ ਦੀ ਬਖ ੀ ਹੋਈ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ ਉਕਤੀਆਂ-ਜੁਗਤੀਆਂ, ਸਿਆਣਪਾਂ ਆਦਿ ਘੋਟ-ਘੋਟ ਕੇ **ਆਪਣੇ ਹੀ ਭਾਣੇ** ਵਿੱਚ ਵਰਤਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਾਲ-ਲਿਖੇ **ਹੁਕਮ** ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋ ਕੇ ਇਲਾਹੀ ਪ੍ਰੀਤ ਤਾਰ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ **ਇਲਾਹੀ ਮਾਂ ਦੀ ਨਿੱਘੀ ਗੋਦ,** ਪਿਆਰ, ਸੁਖ ਅਤੇ ਬਖ਼ਿ ਾਂ ਆਦਿ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਤਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨੁਕਸ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬਲਬ ਬੁਝ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇ ਸਾਡੀ **ਸੁਰਤ ਦੀ ਤਾਰ** ਅੰਤਰਆਤਮੇ ਪਰਮੇ ਰ ਦੇ ਬਦ, ਨਾਮ, ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਜੀਵਨ-ਰੌ ਤੋਂ ਟੁੱਟ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਮਨ ਉਤੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ **ਹਨੇਰਾ ਛਾ** ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹਉਮੈ ਦੇ ਭਰਮ-ਭੁਲੇਖਿਆਂ ਵਿੱਚ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਂਦੇ ਤੇ **ਦੁਖ**-ਕਲੇ ਭੋਗਦੇ ਹਾਂ।

ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਮੁੜ ਆਪਣੀ ਇਲਾਹੀ ਮਾਂ ਦੀ ਨਿੱਘੀ ਗੋਦ ਦਾ ਪਿਆਰ ਮਾਨਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ **ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ ਹੋ ਕੇ** ਸਿਮਰਨ ਦੁਆਰਾ **ਬਦ-ਸੁਰਤ** ਦੀ ਕਮਾਈ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। **ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੀ ਆਤਮਿਕ ਮੰ ਿਲ ਬਦ-ਸੁਰਤਿ-ਲਿਵਲੀਨ ਹੈ।**

ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ ਲਿਵਲੀਨ ਪਰਬੀਨ ਭਏ
ਪੂਰਨ ਬ੍ਰਹਮ ਏਕੈ ਏਕ ਪਹਿਚਾਨੀਐ। (ਕ.ਭਾ.ਗੁ.-147)

ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਅਲਖ ਲਖਾਏ। (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-5/15)

ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਰਨਾਂ ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਜਦ ਇਹ ਕਿਰਨਾਂ ਆਤ ੀ ੀ (convex lens) ਨਾਲ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਇਕ **ਕਤੀ ਾਲੀ ਪ੍ਰਬਲ ਕਿਰਨ** ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੂਰਜ ਦੀ ਗਰਮੀ ਦੀ ਕਤੀ ਇਤਨੀ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਗ ਨੂੰ ਸਾੜ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜਦ ਕਿ ਖਿੰਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਦਾ ਕਾਗ ਉਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਮਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਜਾਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਖਿਆਲਾਂ ਜਾਂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ **ਖੱਚਤ ਹੋ ਕੇ** ਖਿੰਡੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਕਾਰਣ ਸਾਡਾ ਮਨ ਅਤਿ ਨਿਰਬਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਤੇ **ਘਬਰਾ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ** ਜਾਂ **ਉਬਲ ਪੈਂਦੇ ਹਾਂ**। ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇਕ ਨੁਕਤੇ ਤੇ **ਇਕਾਗਰ** ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸੁਰਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਐਸੀ **ਇੱਕਤ੍ਰ ਹੋਈ ਸੁਰਤ** ਵਿੱਚ ਬੇਅੰਤ ਕਤੀ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਨੇਕਾਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਕ੍ਰਿ ਮੇ–ਰਿਧੀਆਂ–ਸਿਧੀਆਂ, ਜਾਦੂ–ਟੂਣੇ ਆਦਿ ਰਚਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਇਸੇ **ਸੁਰਤ ਨੂੰ ਸਬਦ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨ ਨਾਲ** ਸੁਰਤ ਦੀ ਇਕਾਗਰ ਹੋਈ ਦਾਮਨਿਕ ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਖਿੰਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਰੁਚੀਆਂ ਸੜ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਮਲ ਹੋਏ ਮਨ ਤੇ ਕਿਸੇ ਸੁਭਾਗੇ ਸਮੇਂ **ਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦੁਆਰਾ** ਨਾਮ ਦੀ ਛੋਹ ਲਗਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਅੰਤ੍ਰ–ਆਤਮੇ **ਅਨੁਭਵੀ ਪ੍ਰਕਾ** ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰ ਸਬਦੀ ਗੋਬਿੰਦ ਗਜਿਆ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤ **ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ** ਦੇ ਕ੍ਰਿ ਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਗਲਤਾਨ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡਾ **ਆਤਮ–ਮੰਡਲ** ਦੇ ਪ੍ਰਕਾ –ਰੂਪ ਦੀ ਬਾਬਤ ਗਿਆਨ ਜਾਂ ਸੋਝੀ **ਓਪਰੀ ਜਿਹੀ** ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ **ਅਨੁਭਵੀ ਇਲਾਹੀ ਗਿਆਨ** ਦੀ ਬਾਬਤ ਚੁ

ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਫੁਰਸਤ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਆਤਮ–ਮੰਡਲ ਦੇ **ਅਨੁਭਵੀ–ਤਜਰਬਿਆਂ** ਨੂੰ ਸਾਫ ਲੰ ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤ੍ਰੀਵ ਭਾਵਾਂ ਵੱਲ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਹੀ

ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ। ਇਹੋ ਕਾਰਣ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ, ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਕਥਾ-ਵਾਰਤਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਸਾਡੇ ਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀ **ਪਾਰਸ-ਕਲਾ** ਨਹੀਂ ਵਰਤਦੀ। ਸਾਡੀ ਇਸ ਅਵੱਸਥਾ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਚੁ

ਸਬਦੁ ਨ ਚੀਨੈ ਕਥਨੀ ਬਦਨੀ ਕਰੇ ਬਿਖਿਆ ਮਾਹਿ ਸਮਾਨੁ॥ (ਪੰਨਾ-39)

ਤ੍ਰੈਗੁਣ ਪੜਹਿ ਹਰਿ ਤਤੁ ਨ ਜਾਣਹਿ॥
ਮੂਲਹੁ ਭੁਲੇ **ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਨਾ ਪਛਾਣਹਿ॥** (ਪੰਨਾ-128)

ਉਪਦੇਸੁ ਕਰੈ ਆਪਿ ਨ ਕਮਾਵੈ ਤਤੁ ਸਬਦੁ ਨ ਪਛਾਨੈ॥ (ਪੰਨਾ-380)

ਏਕੁ ਸਬਦੁ ਤੂੰ ਚੀਨਹਿ ਨਾਹੀ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਜੂਨੀ ਆਵਹਿਗਾ॥ (ਪੰਨਾ-434)

ਜਦ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਪਦਾਰਥ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂ ਖੋਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਪਦਾਰਥ ਨਾਲ **ਸੰਗਤ** ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਗੁਣ-ਔਗੁਣ ਕਬੂਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦ ਅਸੀਂ **ਬਦ-ਸੁਰਤ** ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਕਮਾਈ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ **ਆਤਮ-ਮੰਡਲ ਦੇ ਦੈਵੀ ਗੁਣ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।**

ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਦੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀ **ਪੜ੍ਹਾਈ** ਸਾਨੂੰ ਮਾਇਆ ਮੰਡਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਫਸਾਈ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਆਤਮ-ਮੰਡਲ ਦੀ **ਅਨੁਭਵੀ-ਵਿਚਾਰ** ਸਾਨੂੰ ਮੋਹ-ਮਾਇਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਕੇ **ਆਤਮ-ਮੰਡਲ ਦੇ ਅਸਚਰਜ ਵਿਸਮਾਦੀ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਅੰਤਰ-ਆਤਮੇ ਅਨੁਭਵੀ ਤਜਰਬੇ** ਕਰਾਉਂਦੀ ਹੈ।

ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਦੀ **ਪੜ੍ਹਾਈ,** ਅਥਵਾ **ਖੋਜ** ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਮਾਇਆ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ ਬਦ-ਸੁਰਤ ਦੀ ਖੋਜ ਲਈ ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਲਈ ਕਿਤੇ ਪ੍ਰਦੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵੱਜੋਂ ਇਨਸਾਨ ਨੇ ਬੇਅੰਤ **ਮਾਇਕੀ ਲਾਭ** ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਸੁਖ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਹਨ ਪਰ **ਆਤਮਿਕ-ਗਿਆਨ** ਤੋਂ ਬਿਨਾ **ਨਿਰੇ-ਪੁਰੇ ਮਾਇਕੀ ਵਿਗਿਆਨ** ਦੇ ਗਲਤ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਾਲ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪਾਸੇ ਅ ਾਂਤੀ, ਦੁੱਖ-ਕਲੇ , ਭਿਆਨਕ ਰੋਗ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਲੜਾਈਆਂ ਕਾਰਣ ਬੇਅੰਤ ਤਬਾਹੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ **ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ ਆਤਮਿਕ-ਖੋਜ** ਸਦਕਾ ਅਨੇਕਾਂ ਇਲਾਹੀ ਦਾਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਚੁ

ਮਾਇਕੀ ਸੁਖ

ਆਤਮ ਸੁਖ

ਾਂਤੀ

ਸਦੀਵੀ ਖੁ ੀ

ਆਤਮ-ਰੰਗ

ਆਤਮ-ਰਸ

ਪ੍ਰਿਮ-ਰਸ

ਆਦਿ ਸਹਿਜ-ਸੁਭਾਇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਦਾ ਗਿਆਨ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਡੀ ਰੂਹ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਪਰ **ਆਤਮ ਮੰਡਲ** ਦੀ ਖੋਜ ਦਾ **ਅਨੁਭਵੀ-ਗਿਆਨ** ਸਾਡੀ ਰੂਹ ਦੇ ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਜਨਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਾਡੀ **ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।**

ਬੁੱਧੀ ਦੁਆਰਾ ਅਸੀਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਇਕ **ਨੁਕਤੇ** ਦੀ ਖੋਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ **ਅਨੁਭਵੀ ਤਤ-ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਲੋਕ-ਪ੍ਰਲੋਕ ਦੀ ਸਮੁਚੀ ਸੋਝੀ ਅਥਵਾ ਗਿਆਨ** ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਅਸੀਂ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਖੋਜਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸ੍ਰਿ ਟੀ ਦੀ **ਛਾਣ-ਬੀਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਹਾਂ** ਅਤੇ ਸ੍ਰਿ ਟੀ ਦੇ **ਕਰਤੇ** ਚੁ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ **ਭੁਲਾਈ** ਬੈਠੇ ਹਾਂ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਸ ਸੰਬੰਧੀ ਇਉਂ ਤਾੜਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਚੁ

ਤ੍ਰੈਗੁਣ ਪੜਹਿ ਹਰਿ **ਤਤੁ ਨਾ ਜਾਣਹਿ॥**
ਮੂਲਹੁ ਭੁਲੇ ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਨ ਪਛਾਣਹਿ॥ (ਪੰਨਾ-128)

ਮਾਇਆਧਾਰੀ ਅਤਿ ਅੰਨਾ ਬੋਲਾ॥
ਸਬਦੁ ਨ ਸੁਣਈ ਬਹੁ ਰੋਲਾ ਘਚੋਲਾ॥ (ਪੰਨਾ-313)

ਮੂਰਖੁ ਸਬਦੁ ਨ ਚੀਨਈ ਸੂਝ ਬੂਝ ਨਹ ਕਾਇ॥ (ਪੰਨਾ-938)

ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ। ਜਿਨਾਂ ਚਿਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਦੇ ਹਾਂ ਚੁ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸੁਖ ਅਰਾਮ ਲਈ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਉੱਦਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਹਾਂ ! ਮਾਇਕੀ ਗਿਆਨ–ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਜਾਂ ਖੋਜ ਦੇ ਨਾਲ–ਨਾਲ ਆਪਣੇ **ਕਰਤਾ ਅਕਾਲ–ਪੁਰਖ** ਨੂੰ ਵੀ **ਸਿਮਰਨ** ਦੁਆਰਾ **ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਹੈ** ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਰਚੀ ਹੋਈ **ਕੁਦਰਤ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਕੇ ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾਣਾ ਹੈ।**

ਅਸੀਂ **ਬਾਹਰਮੁਖੀ** ਪਾਠ–ਪੂਜਾ, ਕਰਮ–ਕ੍ਰਿਆ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਸਤ ਹਾਂ, ਮਨ ਨੂੰ **ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ** ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਚੁ

ਸੋਝੀ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਜਾਚ ਹੀ ਨਹੀਂ
ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਮਾਇਕੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਖੋਜੀ, ਗਿਆਨੀ, ਵਿਗਿਆਨੀ ਤੇ ਫਿਲਾਸਫਰ ਤਾਂ ਬੇਅੰਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, **ਪਰ ਅੰਤ੍ਰਆਤਮੇ ਬਦ–ਸੁਰਤ ਦਾ ਖੋਜੀ ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ** ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਚੁ

ਐਸੇ ਜਨ ਵਿਰਲੇ ਸੰਸਾਰੇ॥

ਗੁਰ ਸਬਦੁ ਵੀਚਾਰਹਿ ਰਹਹਿ ਨਿਰਾਰੇ॥ (ਪੰਨਾ–1039)

ਤੇ ਵਿਰਲੇ ਸੈਂਸਾਰ ਵਿਚਿ ਸਬਦ ਸੁਰਤ ਹੋਇ ਮਿਰਗ ਮਰੰਦੇ। (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.–28/17)

ਰਾਗ ਨਾਦ ਸਭ ਕੋ ਸੁਣੈ **ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਸਮਝੈ ਵਿਰਲੋਈ।** (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.–15/16)

ਗੁਰ ਕਾ ਸਬਦੁ ਕੋ ਵਿਰਲਾ ਬੂਝੈ॥
ਆਪੁ ਮਾਰੇ ਤਾ ਤ੍ਰਿਭਵਣੁ ਸੂਝੈ॥ (ਪੰਨਾ–120)

ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦਾ ਸਰੂਪ **ਆਤਮ–ਪ੍ਰਕਾ** ਹੈ, ਜੋ ਬਦ ਜਾਂ ਨਾਮ ਦੁਆਰਾ ਕਾਇਨਾਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਿ ਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮਾਇਆ ਦੇ ਘੋਰ ਅੰਧਕਾਰ ਵਿੱਚ ਜਦ ਕਦੇ ਸਾਧ–ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ **ਸਿਮਰਨ** ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਡੇ ਉਨਮਨ ਉਤੇ **ਆਤਮ–ਪ੍ਰਕਾ ਦੀ ਲਿ ਕ** ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ **ਅਨੁਭਵੀ–ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਜਵਲਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।**

ਇਨ੍ਹਾਂ **ਆਤਮ–ਪ੍ਰਕਾ ਦੇ ਝਲਕਾਰਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤੱਤ–ਸਬਦ ਨੂੰਚੁ**

ਬੁਝਣਾ
ਸੀਝਣਾ
ਚੀਨਣਾ

ਪਹਿਚਾਨਣਾ
ਮਾਨਣਾ

ਹੀ **ਅਨੁਭਵੀ ਤੱਤ ਗਿਆਨ ਹੈ।**

ਆਤਮ-ਪ੍ਰਕਾ ਦੇ ਮੰਡਲ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਝਲਕਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ, ਬੁਝਣਾ ਚੁ ਸਾਡੀ ਸੀਮਿਤ ਬੁਧੀ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ।

ਪੜੀਐ ਗੁਨੀਐ ਨਾਮੁ ਸਭੁ ਸੁਨੀਐ ਅਨਭਉ ਭਾਉ ਨ ਦਰਸੈ॥
ਲੋਹਾ ਕੰਚਨੁ ਹਿਰਨ ਹੋਇ ਕੈਸੇ ਜਉ ਪਾਰਸਹਿ ਨ ਪਰਸੈ॥ (ਪੰਨਾ-973-74)

ਚੀਨਤ ਚੀਤੁ ਨਿਰੰਜਨ ਲਾਇਆ॥
ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਤੌ ਅਨਭਉ ਪਾਇਆ॥ (ਪੰਨਾ-328)

ਗੁਰ ਪਰਸਾਦੀ ਜਾਣੀਐ ਤਉ ਅਨਭਉ ਪਾਵੈ॥ (ਪੰਨਾ-725)

ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵਲੀਣ ਹੋਇ ਅਨਭਉ ਅਘੜ ਘੜਾਏ ਗਹਣਾ। (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-18/22)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਆਤਮ-ਪ੍ਰਕਾ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਵਿੱਚੋਂ ਉਚਰੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਤੱਤ-ਸਾਰ ਅੰਤ੍ਰੀਵ ਭਾਵ ਸਾਡੀ ਸੀਮਿਤ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਛਾਣ-ਬੀਣ, ਸਮਝ ਤੇ ਪਕੜ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਣ ਅਸੀਂ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ **ਗੁਝੇ ਭਾਵਾਂ ਤੇ ਭੇਦਾਂ ਦਾ ਆਤਮਿਕ ਰੰਗ-ਰਸ ਮਾਨਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ** ਹਾਂ। ਅਸੀਂ **ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਬੁੱਧੀ ਅਨੁਸਾਰ** ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਅੱਖਰੀ ਅਰਥ ਜਾਂ ਭਾਵ ਦੇ **ਓਪਰੇ ਜਿਹੇ** ਵੀਚਾਰ ਨਾਲ ਹੀ **ਸੰਤੁ ਟ** ਹਾਂ। ਇਸ ਭੁਲੇਖੇ ਬਾਬਤ ਗੁਰਬਾਣੀ ਇਉਂ ਤਾੜਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਚੁ

ਸਬਦੁ ਨ ਚੀਨੈ ਕਥਨੀ ਬਦਨੀ ਕਰੇ ਬਿਖਿਆ ਮਾਹਿ ਸਮਾਨੁ॥ (ਪੰਨਾ-39)

ਏਕੁ ਸਬਦੁ ਤੂੰ ਚੀਨਹਿ ਨਾਹੀ ਫਿਰਿ ਫਿਰਿ ਜੂਨੀ ਆਵਹਿਗਾ॥ (ਪੰਨਾ-434)

ਸਬਦੁ ਨ ਜਾਣਹਿ ਸੇ ਅੰਨੇ ਬੋਲੇ ਸੇ ਕਿਤੁ ਆਏ ਸੰਸਾਰਾ॥ (ਪੰਨਾ-601)

ਪੜਹਿ ਮਨਮੁਖ ਪਰੁ ਬਿਧਿ ਨਹੀ ਜਾਨਾ॥
ਨਾਮੁ ਨ ਬੂਝਹਿ ਭਰਮਿ ਭੁਲਾਨਾ॥ (ਪੰਨਾ-1032)

ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਅਲਪਗ ਬੁੱਧੀ ਨਾਲ **ਬਦ** ਦੇ **ਅੱਖਰੀ ਸਰੂਪ** ਨੂੰ ਹੀ ਸੁਣਨ, ਸਮਝਣ, ਵਿਚਾਰਨ ਨਾਲ ਸੰਤੁ ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ **ਤੱਤ-ਬਦੁ** ਦਾ ਕੋਈ **ਗੁੱਝਾ ਭੇਦ ਹੈ,** ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਅਨੁਭਵ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਚੁ

ਜਾਣਿਆਂ
ਬੁਝਿਆ

ਚੀਨਿਆਂ

ਸੀਝਿਆ

ਪਹਿਚਾਨਿਆ

ਵਿਚਾਰਿਆ

ਕਮਾਇਆ

ਧਿਆਇਆ

ਵਸਾਇਆ

ਪਿਆਰਿਆ

ਭੁੰਚਿਆ

ਚੁ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ **ਗੁਰਬਾਣੀ** ਦੇ ਅੱਖਰੀ ਅਤੇ ਭਾਵ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣੇ। ਸਰਗੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ **ਗੁਰ-ਸਬਦ** ਦੇ ਅੱਖਰੀ ਸਰੂਪ **ਗੁਰਬਾਣੀ** ਦੇ ਲੜ ਲੱਗਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਉ-ਭਾਵਨੀ ਨਾਲ ਪਾਠ, ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਆਤਮਿਕ ਪੰਧ ਲਈ ਅਤਿ ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪਰ ਚੁ ਜਿਸ **ਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰਕਾ** ਵਿੱਚੋਂ **ਗੁਰਬਾਣੀ** ਉਤਰੀ ਹੈ ਉਸ **ਅਨੁਭਵੀ-ਦੇਸ**, ਅਥਵਾ **ਪ੍ਰਕਾ -ਮੰਡਲ** ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ

ਸਤਿ ਸੰਗਤਿ

ਅਤੇ

ਸਿਮਰਨ

ਹੀ ਕਾਰਗਰ ਸਾਧਨ ਹਨ !

ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਚੁ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲਾਂ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਹੋਣਾ ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪਰ ਮਾਨਸਿਕ **ਦਿਮਾਗੀ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਘਾਲਣਾਵਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਮੰਿਲ ਦੀ ਟੀਸੀ ਸਮਝ ਲੈਣਾ ਸਾਡਾ ਭਰਮ ਹੈ।**

ਅਸਲ ਵਿੱਚ **ਆਤਮਿਕ ਮੰਡਲ** ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਘਾਲਣਾ

ਸਾਧਨ ਹਨ ਚੁ ਪੂਰਨਤਾ ਨਹੀਂ।

ਸਾਡੀ ਮੰਿ ਲ ਤਾਂ ਬਦ ਸੁਰਤ ਦਾ ਮੇਲ ਹੈ, ਅਥਵਾ ਸਾਡੀ ਸੂਖਮ ਸੁਰਤ ਨੇ ਤੱਤ-ਸਬਦੁ ਵਿੱਚ ਲਿਵਲੀਨ ਹੋਣਾ ਹੈ।

ਬਦ-ਸੁਰਤ ਦੇ ਮੇਲ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਅਨਹਦ-ਧੁਨੀ ਨੂੰ ਅਨੁਭਵ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਨਾ ਹੈ।

ਸਿਧ-ਗੋ ਟ ਵਿੱਚ ਸਿਧਾਂ ਦੇ ਪ੍ ਨ ਚੁ

ਤੇਰਾ ਕਵਣੁ ਗੁਰੂ ਜਿਸ ਕਾ ਤੂ ਚੇਲਾ॥

ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ ਚੁ

ਸਬਦੁ ਗੁਰੂ ਸੁਰਤਿ ਧੁਨਿ ਚੇਲਾ॥ (ਪੰਨਾ-942)

ਚੁ ਅਰਥਾਤ ਮੇਰਾ **ਗੁਰੂ ਬਦ** ਹੈ ਅਤੇ ਬਦ ਗੁਰੂ ਵਿੱਚ **ਸੁਰਤ ਜੋੜਨਾ ਚੇਲਾ** ਬਣਨਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ **ਸਰਪ** ਬੀਨ ਦੇ ਰਾਗ ਦੀ **ਧੁਨੀ** ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਹੋ ਕੇ ਉਸ **ਧੁਨੀ** ਦੇ ਮਗਰ-ਮਗਰ **ਮੇਲ੍ਹਦਾ ਫਿਰਦਾ ਹੈ**, ਜਾਂ **ਮੋਰ** ਬੱਦਲਾਂ ਦੀ ਗਰਜ ਸੁਣ ਕੇ ਖੁ ੀ ਵਿੱਚ **ਪੈਲਾਂ** ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਚੁ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਗਿਆਸੂ ਨੇ ਬਦ-ਸੁਰਤ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੁਆਰਾ **ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਹੋਣਾ ਹੈ।**

ਜਦ ਮਨ **ਅਨਹਦ-ਧੁਨੀ** ਸੁਣਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਸਮਾਦੀ **ਅਸਚਰਜ ਰਸ** ਮਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਹੁ-ਵਾਹੁ ਦੇ **ਆਤਮਿਕ ਹਿੰਡੋਲੇ** ਉਤੇ ਚੜ੍ਹਕੇ ਉਹ ਕਿਸੇ **ਵਿਸਮਾਦੀ ਰੰਗ** ਵਿੱਚ ਕਹਿ ਉਠਦਾ ਹੈ ਚੁ

ਮਾਈ ਰੀ ਪੇਖਿ ਰਹੀ ਬਿਸਮਾਦ॥
ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਮੋਹਿਓ ਅਚਰਜ ਤਾ ਕੇ ਸ੍ਵਾਦ॥ (ਪੰਨਾ-1226)

ਅਨਹਦੋ ਅਨਹਦੁ ਵਾਜੈ ਰੁਣ ਝੁਣਕਾਰੇ ਰਾਮ॥
ਮੇਰਾ ਮਨੋ ਮੇਰਾ ਮਨੁ ਰਾਤਾ ਲਾਲ ਪਿਆਰੇ ਰਾਮ॥ (ਪੰਨਾ-436)

ਦੇਖਹੁ ਅਚਰਜੁ ਭਇਆ॥
ਜਿਹ ਠਾਕੁਰ ਕਉ ਸੁਨਤ ਅਗਾਧਿ ਬੋਧਿ ਸੋ ਰਿਦੈ ਗੁਰਿ ਦਇਆ॥ (ਪੰਨਾ-612)

ਇਹ **ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ** ਸਾਡੇ ਅੰਤ੍-ਆਤਮੇ ਗੁਪਤ ਤੌਰ ਤੇ **ਆਤਮਿਕ ਡੂੰਘਿਆਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਦਾ, ਇਕ-ਰਸ ਗੂੰਜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।**

ਇਹ ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ ਹੀ ਸਬਦੁ ਹੈ !
ਤੱਤ-ਸਬਦੁ ਹੀ ਗੁਰੂ ਹੈ !!
ਸੁਰਤ ਹੀ ਚੇਲਾ ਹੈ !!!

ਮਾਇਆ ਵਿੱਚ ਗਲਤਾਨ ਹੋਈ ਸੁਰਤ ਚੁ ਸਾਡੇ **ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਜੀਵ ਦਾ ਕਰਤਵ ਹੈ।**

ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ ਦੀ ਕਮਾਈ ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ ਆਤਮਾ ਦੀ ਨਿਰਾਲੀ ਖੇਲ੍ਹ ਹੈ।

ਰੁਣ ਝੁਣੋ ਸਬਦੁ ਅਨਾਹਦੁ ਨਿਤ ਉਠਿ ਗਾਈਐ ਸੰਤਨ ਕੈ॥ (ਪੰਨਾ-925)

ਤਿਨਿ ਕਰਤੈ ਇਕੁ ਚਲਤੁ ਉਪਾਇਆ॥
ਅਨਹਦ ਬਾਣੀ ਸਬਦੁ ਸੁਣਾਇਆ॥ (ਪੰਨਾ-1154)

ਬਾਵਨ ਅਛਰ ਲੋਕ ਤ੍ਰੈ ਸਭ ਕਛੁ ਇਨ ਹੀ ਮਾਹਿ॥
ਏ ਅਖਰ ਖਿਰਿ ਜਾਹਿਗੇ ਓਇ ਅਖਰ ਇਨ ਮਹਿ ਨਾਹਿ॥1॥
ਜਹਾ ਬੋਲ ਤਹ ਅਛਰ ਆਵਾ॥ ਜਹ ਅਬੋਲ ਤਹ ਮਨੁ ਨ ਰਹਾਵਾ॥
ਬੋਲ ਅਬੋਲ ਮਧਿ ਹੈ ਸੋਈ॥ ਜਸ ਓਹੁ ਹੈ ਤਸ ਲਖੈ ਨ ਕੋਈ॥2॥ (ਪੰਨਾ-340)

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਗੁਰੁ-ਸਬਦੁ ਲੈ ਪਿਰਮ ਪਿਆਲਾ ਚੁਪਿ ਚਬੋਲਾ। (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-4/17)

ਕਹਿਬੇ ਕਉ ਸੋਭਾ ਨਹੀ ਦੇਖਾ ਹੀ ਪਰਵਾਨੁ॥ (ਪੰਨਾ-1370)

ਇਹ **ਸੂਖਮ-ਤੱਤ-ਸਬਦ ਹੀ ਇਲਾਹੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਚੁ**

ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ
ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ
ਪ੍ਰਕਾ ਹੈ
ਸਬੂਤ ਹੈ
ਨੀਸਾਣ ਹੈ।

ਸਬਦ ਅਤੇ **ਨਾਮ** ਆਤਮਿਕ ਪ੍ਰਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਹਨ।
ਸਬਦੇ ਹੀ ਨਾਉ ਊਪਜੈ ਸਬਦੇ ਮੇਲਿ ਮਿਲਾਇਆ॥ (ਪੰਨਾ-644)

ਅਨਹਤ ਬਾਣੀ ਗੁਰ ਸਬਦਿ ਜਾਣੀ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਹਰਿ ਰਸ ਭੋਗੋ॥ (ਪੰਨਾ-921-22)

ਗੁਰ ਕੈ ਸਬਦਿ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੈ॥ (ਪੰਨਾ-1057)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਰਤੀ ਜਗ ਅੰਤਰਿ **ਇਸੁ ਬਾਣੀ ਤੇ ਹਰਿ ਨਾਮੁ ਪਾਇਦਾ॥ (ਪੰ.**-1066)

ਇਹ ਇਲਾਹੀ **ਤੱਤ ਬਦੁ ,** ਆਪਣੇ ਸੋਮੇ **ਨਿਰੰਕਾਰ** ਵਾਂਗ**, ਅਤਿ ਸੂਖਮ ਤੇ ਅਰੂਪ ਹੈ।** ਐਸੀ ਸੂਖਮ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਉਸੇ **ਸੂਖਮਤਾਈ** ਦੀ ਪੱਧਰ (wavelength) ਉਤੇ ਹੀ ਪਕੜਿਆ ਜਾਂ **ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।**

ਇਸ ਲਈ ਤੱਤ-ਸਬਦੁ ਨੂੰ ਪਕੜਨ ਲਈ, ਅਥਵਾ ਸਬਦੁ ਨਾਲ ਮੇਲਣ ਲਈ ਸਾਡੀ **ਸੁਰਤ ਵੀ ਉਸੇ ਸੂਖਮ ਪੱਧਰ** (wavelength) ਵਾਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਜਲੰਧਰ-ਰੇਡੀਉ-ਸਟੇਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਰੇਡੀਉ ਦੇ ਮੀਟਰ-ਸਾਈਕਲ ਇਕੋ ਪੱਧਰ (wavelength) ਜਾਂ ਨੰਬਰ ਉਤੇ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ **ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਮੇਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ** ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ-ਰੇਡੀਉ-ਸਟੇਨ ਦੀ ਆਵਾ ਸਾਡੇ ਰੇਡੀਉ ਤੇ ਸੁਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੂਖਮ ਸੁਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮਰਥਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਚੁ

ਰੱਬੀ ਭੈ
ਰੱਬੀ ਵਿਸਮਾਦ
ਦੈਵੀ ਪ੍ਰੇਮ
ਅਨਹਦ ਨਾਦ
ਨਾਮੁ ਧੁੰਨ

ਨੂੰ **ਅਨੁਭਵ ਦੁਆਰਾ** ਮਾਣਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਤ੍ਰੈਗੁਣੀ ਮਾਇਆ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਤੱਤ-ਸਬਦੁ ਵਿੱਚ ਸਮਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਖਮ **ਸੁਰਤ ਦੀ ਦਾਤ** 84 ਲੱਖ ਜੂਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ **ਮਨੁੱਖ** ਨੂੰ ਹੀ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਹਥ ਪੈਰ ਦੇ ਦਾਤਿ ਕਰ ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਸੁਭ ਦਿਸਟਿ ਦੁਆਰੇ। (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ. - 18/3)

ਜਿਵੇਂ ਸਬਦੁ ਸੰਸਾਰ ਤੇ ਨਿਰੰਕਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ **ਪੁਲ ਹੈ,** ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ **ਸੁਰਤ ਵੀ ਸੂਖਮ ਤੱਤ ਸਬਦੁ ਅਤੇ ਸਥੂਲ ਅੱਖਰੀ ਸਬਦ** ਵਿਚਕਾਰ ਉਲਥਾਕਾਰ (interpreter) ਹੈ। ਇਹ ਸੂਖਮ **ਤੱਤ-ਸਬਦੁ** ਨੂੰ **ਅਨੁਭਵ ਕਰਕੇ** ਸਥੂਲ ਦ੍ਰਿਟਮਾਨ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ **ਗੁਰਬਾਣੀ** ! ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਥੂਲ ਦ੍ਰਿਟਮਾਨ ਅੱਖਰੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਦੈਵੀ ਗੁਣਾਂ **ਨੂੰ ਅੰਤ੍ਰਆਤਮੇ ਅਨੁਭਵ ਕਰਕੇ** ਆਤਮਿਕ ਰਸ ਮਾਣ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੁਰਤ ਹੀ ਨਿਰੰਕਾਰ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚਕਾਰ **ਤੱਤ-ਸਬਦੁ** ਰੂਪੀ **ਪੁਲ** ਨੂੰ **ਅਨੁਭਵ ਕਰਕੇ** ਜੀਵ ਨੂੰ **ਮਾਇਕੀ ਭਵਸਾਗਰ** ਤੋਂ ਪਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜੈਸੇ ਜਲ ਮਹਿ ਕਮਲੁ ਨਿਰਾਲਮੁ ਮੁਰਗਾਈ ਨੈ ਸਾਣੇ॥

ਸੁਰਤਿ ਸਬਦਿ ਭਵ ਸਾਗਰੁ ਤਰੀਐ ਨਾਨਕ ਨਾਮੁ ਵਖਾਣੇ॥ (ਪੰਨਾ-938)

ਪਰ ਇਸ **ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ ਸੂਖਮ ਖੇਲ੍ਹ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸਾਧਸੰਗਤ ਅਤੇ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ** ਦੁਆਰਾ **ਸਿਮਰਨ** ਕਰਕੇ ਹੀ ਬੁਝਿਆ-ਜਾਣਿਆਂ ਅਤੇ ਮਾਣਿਆਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੁਕਤੇ ਨੂੰ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਦੀਆਂ ਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਉਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਚੁ

ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਸਾਵਧਾਨ
ਗੁਰਮੁਖਿ ਪੰਥ ਚਲੈ ਪਗੁ ਧਾਰੈ। (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-37/27)

ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਸਾਧਸੰਗਿ
ਗੁਰ ਕਿਰਪਾ ਤੇ ਅੰਦਰਿ ਆਣੈ। (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-6/19)

ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਗੁਰੁ ਸਬਦੁ ਕਮਾਈ। (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-16/1)

ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਗੁਰੁ ਸਬਦ ਵਿਲੋਵੈ। (ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-29/9)

ਜਦ ਕਦੇ ਸਾਧ-ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ **ਸਿਮਰਨ** ਕਰਦਿਆਂ ਮਨ ਨਿਰਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਉਤੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਅੰਤ੍ਰੀਵ ਸੂਖਮ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਚੁ

ਲਿ ਕ ਪੈਂਦੀ ਹੈ
ਛੋਹ ਲੱਗਦੀ ਹੈ
ਚੋਟ ਲੱਗਦੀ ਹੈ
ਜੀਓ ਜਾਣੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ

ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਮਨ **ਉਨਮਨ** ਹੋ ਕੇ **ਸੂਖਮ ਸੁਰਤੀ** ਦੁਆਰਾ ਚੁ

ਨਾਮ
ਸਬਦ
ਜੀਵਨ-ਰੌਂ
ਹੁਕਮ

ਨੂੰ ਬੁੱਝਕੇ, ਜਾਣਕੇ, ਪਹਿਚਾਣਕੇ **ਅਨੁਭਵ** ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਣਦਾ ਹੈ।

ਮਨ ਦੀਆਂ ਸੁਰਤੀਆਂ ਚੁ ਬਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੁ

ਚੁ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਤੋਂ **ਮੋੜਕੇ**
ਚੁ **ਇਕਾਗਰ** - ਚਿਤ ਹੋ ਕੇ
ਚੁ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦੇ **ਅੰਧ ਗੁਬਾਰ ਨੂੰ ਚੀਰ ਕੇ**

ਚ **ਭੁੱਲ** ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ

ਚ ਯਾਦ ਵਿੱਚ **ਸਿਮਰਨ** ਕਰਕੇ

ਚ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ

ਚ ਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ **ਨਦਰਿ-ਕਰਮ ਦੁਆਰਾ**

ਬਦ-ਸੁਰਤ ਦਾ ਮੇਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਮਨ-ਤਨ-ਹਿਰਦੇ ਦਾ ਅੰਧ-ਗੁਬਾਰ ਜਾਂ **ਭਰਮ-ਭੁਲਾਵਾ** ਇਉਂ ਉਡ-ਪੁਡ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਹਨੇਰ !

ਗੁਰ ਪਰਸਾਦਿ ਸਹਜ ਘਰੁ ਪਾਇਆ॥

ਮਿਟਿਆ ਅੰਧੇਰਾ ਚੰਦੁ ਚੜਿਆ॥ (ਪੰਨਾ-393)

ਇਹੋ ਹੀ ਅੰਦਰਲੀ **ਅਨੁਭਵੀ ਆਤਮਿਕ ਅਵੱਸਥਾ ਜਾਂ ਬੁਧ ਬਦਲੀ ਸਿਧ ਪਾਈ ਦਾ ਇਲਾਹੀ ਕ੍ਰਿਮਾ ਹੈ ਚ** ਜਿਸ ਦੀ ਬਾਬਤ ਮਾਇਕੀ ਮੰਡਲ ਵਾਲੇ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੋਝੀ ਨਹੀਂ।

ਬਦ-ਸੁਰਤ ਦੇ ਮੇਲ ਦੁਆਰਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸਦਕਾ ਜੀਵ ਨੂੰ ਸਾਰੀਆਂ ਆਤਮਿਕ ਬਰਕਤਾਂ ਨਸੀਬ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਆਤਮਿਕ ਅਨੰਦ, ਪ੍ਰਭੂ-ਪ੍ਰੇਮ ਦੇ ਸਦੀਵੀ ਸੁਖ ਦੀ ਠੰਢਕ ਵਰਤ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਚ

ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਸੁਖੁ ਊਪਜੈ ਪ੍ਰਭ ਰਾਤਉ ਸੁਖ ਸਾਰੁ॥ (ਪੰਨਾ-62)

ਸਾਧਸੰਗਤਿ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚਿ ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਸਹਜਿ ਬਿਲਾਸੀ।

(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-15/21)

ਸਬਦੁ ਸੁਰਤਿ ਲਿਵ ਪਿਰਮ ਰਸੁ ਅਕਥ ਕਹਾਣੀ ਕਥੀ ਨ ਜਾਈ।

(ਵਾ.ਭਾ.ਗ.-16/10)

ਸਬਦਿ ਸੁਰਤਿ **ਲਿਵਲੀਣੁ** ਹੋਇ ਦਰਗਹ ਮਾਣ ਨਿਮਾਣਾ ਪਾਏ।

(ਵਾ.ਭਾ.ਗੁ.-8/24)

ਸਬਦ-ਸੁਰਤਿ ਦੇ **ਮੇਲ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ** ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਸਤਾ **ਤੱਤ-ਸਬਦੁ** ਜਾਂ **ਸਬਦ-ਗੁਰੂ** ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।

ਸਬਦ ਸੁਰਤਿ ਬਿਨੁ ਆਵੈ ਜਾਵੈ

ਪਤਿ ਖੋਈ ਆਵਤ ਜਾਤਾ ਹੇ॥ (ਪੰਨਾ-1031)

ਪਰ ਇਹ ਬਦ-ਸੁਰਤਿ ਦੀ ਕਮਾਈ ਸੌਖੀ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਨਮਾਂ-ਜਨਮਾਂਤਰਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤ **ਮਾਇਆ ਦੇ ਬਹੁਰੰਗਾਂ** ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਿਰਤ ਹੋ ਕੇ ਰਸ ਲਈ ਨਵੀਨਤਾ ਜਾਂ ਭਿੰਨਤਾ ਲੋੜਦੀ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਚਾਟ ਹੋ ਕੇ ਚੁਪ-ਚੁਪੀਤੇ **ਖਿਸਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।**

ਮਾਇਆ ਚਿਤ੍ਰ ਬਚਿਤ੍ਰ ਬਿਮੋਹਿਤ ਬਿਰਲਾ ਬੂਝੈ ਕੋਈ।। (ਪੰਨਾ-485)

ਇਸ ਲਈ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤਿ ਨੂੰ ਅਨੇਕਾਂ ਮਾਇਕੀ ਰਸਾਂ ਤੋਂ ਮੋੜਨ ਲਈ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ **ਅਨਤ ਤਰੰਗਾਂ** ਵਾਲੀ ਰਸੀਲੀ ਤੇ ਵਿਸਮਾਦੀ **ਸਿਫਤ ਸਲਾਹ** ਅਤੇ ਰੰਗੀਲੀ **ਪ੍ਰੇਮਾ-ਭਗਤੀ** ਦੇ

ਬਾਰੰਬਾਰ ਸਿਮਰਨ ਅਭਿਆਸ

ਦੁਆਰਾ ਨਵੀਂ ਤੇ ਉਚੇਰੀ ਜੀਵਨ-ਸੇਧ ਵੱਲ ਤੋਰਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਸੁਰਤਿ ਮਾਇਕੀ ਰਸਾਂ-ਕਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਚੁ

ਵਿਸਮਾਦੀ ਸਿਫਤ
ਪ੍ਰੇਮ
ਪਿਆਰ
ਚੁਪ-ਪ੍ਰੀਤ
_ ਕਰ
ਅਰਦਾਸ
ਭੈ-ਭਾਵਨੀ
ਬੈਰਾਗ

ਦੇ ਇਲਾਹੀ ਵਲਵਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਡਾਰੀਆਂ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਦ ਸੁਰਤਿ ਦੇ ਮੇਲ ਲਈ, ਜਾਂ ਮਨਮੁਖ ਤੋਂ ਗੁਰਮੁਖ ਬਣਨ ਲਈ **ਭਾਵਨਾ-ਸਹਿਤ ਅੰਤ੍ਰਮੁਖੀ ਹੋ ਕੇ ਸਿਮਰਨ ਕਰਨਾ ੂਰੀ ਹੈ।**

ਪ੍ਰਭ ਕੈ ਸਿਮਰਨਿ ਅਨਦਿਨ ਜਾਗੈ।। (ਪੰਨਾ-262)

ਬਾਰੰ ਬਾਰ ਬਾਰ ਪ੍ਰਭੁ ਜਪੀਐ।।
ਪੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤੁ ਇਹੁ ਮਨੁ ਤਨੁ ਧ੍ਰਪੀਐ।। (ਪੰਨਾ-286)

ਚੁਚਲਦਾ